

Strategi

• **Program**

Plan

Policy

Riktlinjer

Regler

**Program mot
hemlöshet
i Borås Stad**

Borås Stads styrdokument

Aktiverande

STRATEGI – avgörande vägval för att nå målen för Borås

PROGRAM – verksamheter och metoder i riktning mot målen

PLAN – aktiviteter, tidsram och ansvar

Normerande

POLICY – Borås Stads hållning

RIKTLINJER – rekommenderade sätt att agera

REGLER – absoluta gränser och ska-krav

Fastställt av: Kommunfullmäktige

Datum: 22 augusti 2013, reviderat 17 augusti 2017

Dokumentet gäller för: Alla nämnder och styrelser

För revidering ansvarar: Individ- och familjeomsorgsnämnden

För ev uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Individ- och familjeomsorgsnämnden

Dokumentet gäller till och med: 2020

Program mot hemlöshet

Borås Stads program mot hemlöshet är ett led i att hindra att hemlöshet uppstår. Ekonomiska och sociala problem kan vara orsaker, men i hög grad även strukturella faktorer som t ex tillgången på bostäder. Orsakerna är många och ofta komplicerade, och ständiga förändringar kräver nya lösningar. Arbetet med att motverka hemlöshet ska ha fokus på den enskildes behov samt att individens egna resurser och förmågor ska tas tillvara.

Hemlösheten är ett allt mer centralt problem för socialtjänsten. Borås Stads bostadsbyggnadsprogram belyser behovet av bostäder för personer som har svårt att hävda sig på bostadsmarknaden och vill lösa det i första hand genom överenskommelser med fastighetsägare. Detta är inte tillräckligt utan det krävs andra insatser för att minska hemlösheten för dessa grupper.

Kommunens ansvar

Kommunen har ett ansvar för planering och genomförande av bostadsförsörjning. Under de senaste åren har nya grupper hamnat i en hemlös situation på grund av bostadssituationen. Socialtjänstlagen är tydlig med att det är den enskildes ansvar att skaffa lägenhet och ta ansvar för denna.

Socialtjänstens ansvar är i första hand för specifika grupper såsom barn och unga, äldre, personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning, personer med missbruk och brottsoffer. Socialtjänsten har inte en ovillkorlig skyldighet att bistå med bostad. Grunden för att socialtjänsten ska bevilja ett boende är att personen är i behov av stöd i någon form. Det kan som exempel vara ett stöd för att klara av sin vardag alternativt ett stöd för att minska ett missbruk.

Hemlöshetskartläggningen utgår ifrån socialstyrelsens definition. I dagligt tal används begreppet hemlös för en person som sover ute, eller är hänvisad till akutboende eller härbärge. Socialstyrelsens definition är bredare och inkluderar personer som på olika sätt har en osäker boendesituation. Personer som bor på en camping, vandrarhem och husvagn ingår också i socialstyrelsens definition. Även de som är på behandlingshem och inte har ordnat boende vid hemkomst är en annan sådan målgrupp. De personer som bor i en träningslägenhet eller har socialt kontrakt är ytterligare en grupp. Kontraktslösa och de som bor tillfälligt inneboende är en annan kategori.

Nationella mål och Borås Stads arbete

Regeringen har sedan 2005 arbetat aktivt med hemlöshetsfrågorna på nationell nivå. Strategin ”Hemlöshet- Många ansikten, mångas ansvar” förankrades på kommunal nivå genom en särskild samordnare. Regeringen utgår ifrån att det är kommunfullmäktige som har det yttersta ansvaret för planeringen av bostadsförsörjningen i kommunen. Kommunens ansvar för bostadsförsörjningen är även reglerad i lag.

I strategin ”Hemlöshet – många ansikten, mångas ansvar” från 2010 finns fyra målområden för att motverka hemlöshet. Regeringen har fyra mål för att motverka hemlösheten. Borås Stads utgår från dessa målområden.

Målområde 1: Alla ska vara garanterade tak över huvudet och erbjudas insatser efter behov.

Borås Stad kan erbjuda plats på akutboende vid tillfällig hemlöshet och i vissa fall sedan möjlighet till sociala hyreskontrakt¹, som efter behovsprövade insatser kan leda till ett eget kontrakt. Dagtid finns i akutboendets lokaler, anordnad av LP Sjuhärad, även verksamhet för målgruppen hemlösa som innehåller stöd och motivationsarbete. Barnfamiljer tillhör inte akutboendets målgrupp men kan i vissa fall vid behov erbjudas plats i akuta boendelösningar.

Vi har även biståndsbedömda boendeplatser som ger tillfälligt stöd och hjälp för hemlösa med missbruksproblem.

Den som är akut hemlös kan få ett personligt ombud. Ombudet bedriver ett aktivt uppsökande arbete med målet att stödja och vara språkrör i kontakten med myndigheter, och hjälpa personen ta till vara sina resurser på bästa sätt.

Utvecklingsområden:

Arbetsättet med ”Bostad först” som hittills tillämpats i liten skala i samarbete mellan Individ-och familjeomsorgen och AB Bostäder behöver utvecklas vidare och bli mer frekvent förekommande för att lösa hemlöshet för målgrupp 1.

Biskopsmössan föreslås förändra sin inriktning till att enbart ha platser för drogfria akut hemlösa. Nu är det samma personer som ofta nyttjar platserna på de båda härbärgena. Det finns ett behov av ett drogfritt boende och formerna för detta kommer att utredas. Insatser ska utvecklas som gör att de som nyttjar härbärkeplatserna kan få möjlighet till ett mer långsiktigt boende.

Målområde 2: Minska antalet intagna eller inskrivna på exempelvis kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem, som inte har ordnad bostad inför utskrivning.

Denna målgrupp har, enligt Borås kartläggning av hemlöshet, minskat under de senaste åren. En mottagningsgrupp inom IFO Vuxen med spetskompetens har skapats för att hantera dessa ärenden. En positiv utveckling har skett inom målområdet. Fortsatt arbete krävs dock för att ytterligare minska hemlösheten för denna grupp.

Målområde 3: Underlätta inträde på den ordinarie bostadsmarknaden för dem som är i boendetrappor, träningslägenheter eller liknande boenden.

Borås stads bostadssociala enhet ger individuellt stöd, följer upp och samverkar med hyresvärdar för att öka andelen som får egna kontrakt. Ett antal som tidigare har haft socialt kontrakt eller övergångsbostad har på detta sätt fått eget kontrakt.

I arbetet ingår samverkan med Konsument Borås och förhandling med hyresvärdar.

Utvecklingsområden:

- Alla som får insatsen socialt kontrakt eller övergångsbostad ska ha en handlingsplan som omprövas så att inte boendet pågår utan avstämning och försök till övergång i eget kontrakt.
- Ytterligare initiera och utveckla skuldrådgivning genom Konsument Borås.
- Fler målgrupper, såsom äldre med behov av insatser från Vård- och äldrenämnden och personer med psykisk ohälsa som kan bo i egen lägenhet med stöd, ska ha möjlighet till sociala kontrakt för att ytterligare öka dessa personers möjlighet till inträde på bostadsmarknaden.

¹ Kontrakt där socialtjänsten har förstahandskontrakt och hyr ut i andra hand med begränsad besittningsrätt

- Ökade möjligheter att få socialt kontrakt för att komma vidare från t.ex. institutioner, behandlingshem.
- Utveckla någon form av träning i att hantera sin bostad såsom t.ex. ”boskola”.

Målområde 4: Antalet vräkningar ska minska. Inga barn ska vräkas.

Individ- och familjeomsorgsnämnden har samordningsansvaret för det vräkningsförebyggande arbetet, som ska ske i samverkan mellan hyresvärdar, kronofogdemyndigheten och berörda förvaltningar.

Utvecklingsområden:

- Målsättningen att så många som möjligt ska behålla sitt hyreskontrakt. Om någon blir bostadslös efter en vräkning är det allt svårare att komma tillbaks på bostadsmarknaden.
- Det vräkningsförebyggande arbetet behöver få ett operativt mandat att agera för att personer ska få behålla sin lägenhet. Mandatet innebär att det inom det vräkningsförebyggande arbetets ram ges befogenhet att undanröja hinder för kvarboende såsom beviljande av hyresskulder, garantier till hyresvärd eller andra stödjande insatser till den enskilde för att hantera ekonomi och bostad.
- Arbeta för att oftare få tidsbegränsade sociala kontrakt med olika stödinsatser. Detta skulle resultera i färre avhysningar eftersom detta ofta är ett krav som ställs av hyresvärdarna för kvarboende.
- Ökade möjligheter att under en period ge förmedling av egna medel som ett stöd att hantera den egna ekonomin. Detta gäller t.ex. personer som väntar på att få en förvaltare eller en god man och utgör en förutsättning för kvarboende. Fler och ökade möjligheter till att få stöd för att hantera sin ekonomi behöver även tas fram som komplement till förmedling.

Barnperspektivet

Socialtjänstens ansvar kring barnperspektivet regleras i Socialtjänstlagen som anger att vid åtgärder som rör barn ska barns bästa särskilt beaktas. Hemlöshet är en speciellt allvarlig situation för barn eftersom de inte har möjlighet att påverka sin situation. Därför är det viktigt att staden i sitt arbete med hemlösa familjer har ett barnperspektiv.

- Vid varje beslut som berör en hemlöshetssituation eller eventuell vräkning ska konsekvensbedömningar göras utifrån barnens situation. Utgångspunkten är att ett barn alltid behöver ett stadigvarande hem. Vräkningens konsekvenser i form av skolbyte, förlust av kamrater och period av otrygghet ska beskrivas och beaktas. Konsekvenserna ska vägas mot de insatser som krävs för att barnfamiljen skall kunna behålla sin bostad. Endast i mycket få fall bör det vara acceptabelt att ett barn blir vräkt och mister sin bostad. I dessa fall behövs en förberedd planering för familjens boende.

Övriga åtgärdsförslag riktade mot samtliga målområden

- Åtgärder för att minska hemlöshet behöver finnas med i Borås stads Bostadsbyggnadsprogram. Kommunen har ett lagreglerat ansvar för bostadsförsörjningen. När nya områden planeras bör bostadssituationen beaktas för personer som av ekonomiska och sociala skäl har svårt att få en lägenhet.

- En politiskt sammansatt referensgrupp och en samverkansgrupp med representanter från berörda förvaltningar och kommunala fastighetsbolag ska arbeta för att uppnå samsyn kring problematik och insatser.
- Det behöver utvecklas en samordnad bostadsanskaffning för personer inom socialtjänstens målgrupper som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Att utveckla en väg in till Borås stad för de som har en social boendeproblematik. Formerna för den samordnade bostadsanskaffningen ska utredas.
- En tydligare och mer omfattande kartläggning av hemlösheten behöver genomföras. Den behöver omfatta samtliga berörda målgrupper men även vara fördjupad och svara på orsakerna till hemlöshetssituationen för olika grupper. Fördjupning i form av brukarrevision för de som är i långvarig hemlöshet för att få mer kunskap om varför dessa människor hamnar i en hemlös situation och vad som behövs för att få dem tillbaka utifrån deras egna behov. Denna kartläggning ska även svara på vilka insatser som hade kunnat förhindra hemlöshet och vilka som behövs för att få tillbaka människor på bostadsmarknaden. Kartläggningen ska inte enbart gälla de som har kontakt med socialtjänsten.
- Målgrupper som nyanlända och ensamkommande flyktingbarn behöver även synliggöras i såväl kartläggning som samordnad bostadsanskaffning.

Organisation

Individ- och familjeomsorgsnämnden har det primära ansvaret för arbetet mot hemlöshet i Borås Stad. Många åtgärder för att motverka hemlöshet faller inom nämndens verksamhetsområde. I vissa situationer, till exempel det vräkningsförebyggande arbetet och när det gäller våldsutsatta personer, handlar det också om insatser från Arbetslivsnämnden. Det förutsätter en samsyn, och Individ- och familjeomsorgsnämnden har där ett ansvar att arbeta med frågan.

Individ- och familjeomsorgsnämnden ansvarar också för att driva arbetet med att utveckla de insatser mot hemlöshet som beskrivs i detta program.

I Individ- och familjeomsorgsnämndens samordningsansvar för den sociala boendesituationen ingår att årligen beskriva behoven för att hindra att hemlöshet uppstår. Detta inkluderar att föreslå behövda bostäder i lokalresursplanen.

Uppföljning

Individ- och familjeomsorgsnämnden ska årligen kartlägga hemlösheten, analysera om kommunens insatser har konkreta effekter, och ge förslag på åtgärder till Kommunfullmäktige.

BORÅS
STAD

Postadress 501 80 Borås **Besöksadress** Stadshuset, Kungsgatan 55
Telefon 033-35 70 00 **e-post** boras.stad@boras.se **Webbplats** boras.se